

1. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Ареф'єва О.В. Управління потенціалом розвитку промислових підприємств / О.В. Ареф'єва, О.В. Коренков. – К.: Грот, 2004. – 200 с.
3. Пивнев Е.С. Теория управления: учебное пособие / Е.С. Пивнев. – Томск: Томск. Межв. Центр дистанц. Образов, 2005. – 246 с.
4. Лапин Є.В. Економічний потенціал підприємства промисловості: формування, оцінка, управління: автореф. дис. д-ра екон. наук: 08.07.01 / Є.В. Лапин. – Сумський держ. унт. – Суми, 2006. – 40 с.

ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ПОТЕНЦІАЛУ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

С.С. Свірідова, к.е.н., доцент

А.А. Бондаренко

Одеський національний політехнічний університет

м. Одеса

Україна належить до бідних на ліс регіонів. Значна частина з них пошкоджена. У зв'язку з цим запропоновано застосування державного регулювання ведення лісового господарства за допомогою системи економічних інструментів. Вивчити досвід інших країн і знайти шляхи збільшення потенціалу українського лісу.

Ліси – це найефективніший засіб стабілізації різноманітних природних процесів. Вони впливають на забезпечення комфортних умов життя людини, задовольняють їхні потреби у відпочинку та оздоровленні.

Україна не може на даний час задовольнити власних потреб у деревині. Лісовий потенціал неспроможний у належній мірі забезпечити екологічну рівновагу. Тому тема вивчення потенціалу лісового господарства є актуальною.

Для збалансованого розвитку території і раціонального використання, та відтворення природних ресурсів необхідна охорона навколишнього природного середовища, підтримання екологічної рівноваги. З цією метою була прийнята Державна цільова програма «Ліси України» на 2010–2015 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2009 р. N 977. Програма визначає основні напрямки збалансованого розвитку лісового господарства, спрямованих на посилення екологічних, соціальних та економічних функцій лісів [1].

Таблиця 1 – Еколого-ресурсний потенціал України

№ пп	Показники	Одиниці виміру	Величина
1	Вкриті лісовою рослинністю землі	млн. га	9,5
2	Лісистість: фактична оптимальна	%	15,7 20,0
3	Загальний запас деревини в лісах	млрд. м ³	1,8
4	Загальна фітомаса лісів	млрд. т	1,2
5	Загальний середній приріст деревини, в т.ч. з 1 га лісу	млн. м ³ /рік м ³ /га	35,0 3,8
6	Загальний обсяг вуглецю, що депонується лісами, в т.ч. щорічний обсяг депонування CO ₂	млн. т млн. т/рік	62,0 67,6
7	Щорічний обсяг O ₂ , що виділяється лісами, в т.ч. з одного га	млн. т/рік т/рік	52,1 5,5
8	Збільшення опадів внаслідок впливу лісу	%	3,2–25,0
9	Зменшення поверхневого стоку на вкритих лісовою рослинністю землях	%	50–85
10	Зменшення сумарного річкового стоку при досягненні оптимальної лісистості водозборів	%	до 35,0
11	Збільшення підгрунтового стоку при досягненні оптимальної лісистості водозборів	%	30,0–40,0
12	Зменшення забруднення ґрунтів лісових смуг хімічними сполуками	%	10,0–80,0
13	Приріст урожаю сільськогосподарських культур внаслідок меліоративного впливу лісових смуг	%	5,4–36,3

В Європі Україна займає шосте місце за кількістю лісових насаджень. Запас лісів Державного комітету лісового господарства на 1-му гектарі становить близько 230 метрів кубічних. Варто відзначити, що не всі ліси належать і знаходяться на балансі держави. У відповідності з Земельним кодексом України, прийнятим ще в 2001-му році, ліси можуть перебувати в комунальній та приватній власності. Проблема полягає в тому, що державних лісгосподарських підприємств близько 230-ти, і тільки на них можливо простежити за раціональністю використання лісових ресурсів. Плюс до цього, цими підприємствами завідують різні міністерства, відомства та організації. Це є одна з причин, по якій в Україні видобувається багато так званої

«нелегальної деревини».

Для оцінки природних умов і ресурсів держави як одного з факторів економічного розвитку вводиться поняття «природно–ресурсний потенціал». Однак загальновизнаного визначення цього поняття наразі немає. Виділимо найпоширеніше визначення поняття «природно–ресурсний потенціал» (ПРП).

У поняття ПРП включаються й ті природні багатства, які з тих, чи інших причин що не залучені до господарського обороту. Потенціал лісових ресурсів. Площа лісів України становить 14,3 % території (9,2 млн. га). Ліси переважно санаторно–оздоровчі, протиерозійні, природоохоронні й лише частково сировинні.

Останні знаходяться в основному в Карпатах, Поліссі, де лісистість досягає 20–40 %. У степових регіонах України лісистість становить 4 %. Переважають у наших лісах хвойні породи (сосна, ялина) – 54 %, на твердолистяні (дуб, бук, граб) припадає 40 %. При цьому на деревостій високої продуктивності припадає до 75 % всієї лісопокритої площі.

Природно–ресурсний потенціал лісових ресурсів розраховується за оптовими цінами 1 м² деревини, помноженими на її середньорічний приріст (з урахуванням регіональних відмінностей якості).

Країні необхідно державне регулювання ведення лісового господарства за допомогою системи економічних інструментів. Одним із методів управління є планування.

Суть планування проявляється в конкретизації цілей розвитку всього підприємства та кожного підрозділу окремо на певний період; визначенні господарських завдань, засобів їх досягнення, термінів та послідовності реалізації; виявлення матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, які необхідні для вирішення поставлених завдань.

У процесі планування вирішується багато завдань, основними серед яких є повне і ефективне використання всіх ресурсів організації; комплексне, якісне і швидке вирішення різноманітних завдань управління; завчасне визначення місця та причин відхилень значень характеристик об'єкта від заданих. Практично вся система господарського управління і регулювання виробництва базується на методах планування. Завершення одного етапу роботи є початком наступного етапу. Пов'язати всі етапи без допомоги планування неможливо.

Процес планування дозволяє уявити весь комплекс майбутніх операцій підприємницької діяльності і запобігти небажаних результатів. Особливо важливе планування в комерційній діяльності, де потрібні як передбачення на довгострокову перспективу, так і ґрунтовні попередні дослідження, що передують плануванню.

25 вересня 2015 року 193 держави–члени Організації Об'єднаних Націй на Саміті зі сталого розвитку в Нью–Йорку одноставно прийняли нову глобальну програму сталого розвитку, що містить 17 цілей сталого розвитку, яких світ має досягнути до 2030 року.

Вони є переліком обов'язкових справ для людей та планети, планом досягнення успіху», – підкреслював Генеральний секретар ООН Пан Гі Мун під час виступу на саміті.

Ціллю 15 є зберегти, відновити та сприяти сталому використанню наземних екосистем, сталому управлінню лісами, боротьбі з опустелюванням, зупинити деградацію земель і забезпечити їх відновлення, а також зупинити втрату біорізноманіття.

До 2020 року має бути забезпечене збереження, відновлення та стале використання наземних та водних екосистем суші та їх послуг, зокрема, лісів, боліт, гір та засушливих земель, відповідно до зобов'язань в рамках міжнародних угод. Необхідно сприяти запровадженню сталих практик управління лісами різного типу, боротися із знелісненням, відновлювати знищені ліси, а також суттєво прискорити темпи заліснення в усьому світі.

Тому національні програми розвитку лісового господарства повинні формувати потенціал розвитку і забезпечувати захист лісів країни. Складати плани відтворення лісових ресурсів, які охоплюють лісовласників різних форм власності. Також запровадити екологічну сертифікацію лісів, лісових товарів та лісового менеджменту, передбачити заходи щодо попередження самовільних рубок, пожеж, сніголомів, вітровалів тощо. Держава надає пільгові позики на поліпшення стану лісів і будівництво лісових

Вивчивши досвід інших країн, можна знайти шляхи збільшення потенціалу українського лісу.

Література:

1. Голуб О. А. Напрями підвищення ефективності управління лісокористуванням, Економіка природокористування і охорони довкілля: [зб. наук. пр.] «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України». – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2013, С. 83 – 89.

2. Research the features of business risk–management in crisis terms ... /С.К. Харічков, М.О. Панченко //Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – Одеса: ОНПУ, 2017. – № 1(29). –С. 123–129

3. Фізичко–економічні основи сталого розвитку (рецензія на монографію д.е.н., професора Львівського національного університету імені Івана Франка Лідії Гринів «Фізична економія: нові моделі сталого розвитку»): рецензія (Physical and economic foundations of sustainable development (review of a monograph by Lidiya Hryniv, Doctor of Economics, full professor of Ivan Franko National University of Lviv “Physical economy: new models of sustainable development”))//Сергій Харічков. Український журнал "Економіст" – № 5 (367) травень 2017 року – с.40